
การศึกษานิทานคติชนน้ำเต้าปุง สู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมประยุกต์

อานุภาพ จันทรัมย์พร¹

รับบทความ : 18 มีนาคม 2568
แก้ไข : 6 พฤษภาคม 2568
ตอบรับตีพิมพ์ : 22 พฤษภาคม 2568

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อีเมล : chantharamporn_a@su.ac.th

บทคัดย่อ

นิทานคติชน “น้ำเต้าปุง” เป็นที่รับรู้มาอย่างยาวนานเกี่ยวข้องกับตำนานการสร้างโลกของกลุ่มคนไท แต่ในปัจจุบันความเชื่อทางวิทยาศาสตร์อาจทำให้การศึกษานิทานที่กึ่งเป็นตำนานความเป็นมาของชนชาติและเรื่องราวเกินจริงเหนือจินตนาการถูกมองเป็นเรื่องไม่น่าเชื่อถือหรือมีความสำคัญที่นำมาใช้เพื่อการศึกษา โครงการวิจัย “การศึกษานิทานคติชนน้ำเต้าปุงสู่การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมประยุกต์” เกิดขึ้นจากความต้องการในการศึกษานิทานคติชนน้ำเต้าปุงเพื่อทำความเข้าใจและเข้าใจความหมายที่ซ่อนเร้นในเรื่องราว คำอธิบายของนิทานยังสืบทอดและส่งผลเกี่ยวเนื่องทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ทศนคติบางประการต่อสังคมไทย แม้ว่าโดยส่วนใหญ่อาจไม่รู้จักนิทานคติชนน้ำเต้าปุงแล้ว จากที่มาของนิทานคติชนน้ำเต้าปุงยังให้รายละเอียดความเชื่อมโยงในหลายพื้นที่และหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมร่วมกัน มีความผิดแผกแตกต่างกันออกไปบ้างตามสำนวนและการต่อเติมเสริมเป็นตำนานมุขปาฐะที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ รวมทั้งยังเห็นการผสมผสานกับความเชื่อที่เป็นนิทานทางศาสนาปรากฏหลักฐานเป็นร่องรอยทางประเพณีและศิลปกรรมจึงล้วนให้ความหมายที่แตกต่างกันในการนำไปบอกเล่าหรือตอบสนองความคิดและทัศนคติเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ เหล่านี้เป็นข้อสงสัยที่ต้องใช้การศึกษารวบรวมเนื้อหาและตีความนัยต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจและลำดับเรื่องราวนิทานน้ำเต้าปุงให้สัมพันธ์กับแนวความคิดที่ตีความจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในนิทาน ทั้งความหมายโดยตรง ความหมายเชิงนัย แล้วสร้างเป็นรูปแบบเพื่อการสื่อสารได้ ในโครงการวิจัยนี้ใช้กระบวนการออกแบบผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรมประยุกต์เป็นส่วนในการนำเสนอเรื่องราวที่วิเคราะห์จากนิทาน ด้านกระบวนการศึกษาเนื้อหาใช้การเปรียบเทียบเรื่องเล่านิทานจากหลายสำนวนและหลายแหล่งที่มา ทั้งยังได้ศึกษาจากส่วนใดส่วนหนึ่งของนิทานที่เป็นส่วนย่อยในเรื่องเล่านิทานอื่น ๆ ยังปรากฏไปผสมผสานกับวรรณกรรมทางพุทธศาสนาและคติชาติพันธุ์พื้นบ้านในพื้นที่เฉพาะหลายกลุ่ม จากผลการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องนี้จึงสามารถวิเคราะห์ความหมายจากตำนานความเชื่อเรื่องการเกิดของโลก ความเชื่อยิ่งใหญ่เหนือธรรมชาติ ตัวแทนคติชนเพศหญิง หรือน้ำเต้า การนับถือบูชา “แม่” เป็นหัวใจสำคัญของนิทานน้ำเต้าปุง ให้ความเชื่อเรื่องความเกี่ยวข้องกันในความเป็นเครือญาติ นำมาสู่การออกแบบแนวทางการสื่อสารให้สารให้สาธารณชนในปัจจุบันรับรู้ความเข้าใจในประเด็นหัวใจสำคัญของการนับถือธรรมชาติและกำเนิดจากกรรมมารดา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกัน ปลอดภัย กระตุ้นจิตสำนึกเรื่องราวความเชื่อคติเดิมอีกครั้งในรูปแบบประติมากรรมประยุกต์เป็นศิลปกรรมร่วมสมัยในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ : นิทานคติชน, น้ำเต้าปุง, ประติมากรรมประยุกต์

A Study of the Folktale NamTao Pung Toward the Creation of Applied Sculpture

Arnuphap Chantharamporn ¹

Received : March 18, 2025

Revised : May 6, 2025

Accepted : May 22, 2025

¹ Assistant Professor in Applied art department, Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University
E-mail: chantharamporn_a@su.ac.th

Abstract

The folktale “NamTao Pung” has long been recognized as being connected to the creation myths of the Tai people. However, in the present day, scientific beliefs may lead to the study of semi-legendary folktales, national origins, and fantastical narratives being viewed as unreliable or lacking sufficient importance for academic purposes. The research project “A Study of the Folktale NamTao Pung Toward the Creation of Applied Sculpture” was initiated to explore the folktale NamTao Pung to uncover and understand its hidden meanings. The interpretation of this folktale has been passed down through generations and continues to influence Thai cultural beliefs, attitudes, and perspectives. Although the tale is now relatively unknown to most people, its origins provide insights into shared beliefs and cultural connections across different regions and ethnic groups. These variations arise from differing oral traditions, adaptations, and additions, shaping both complete and fragmented versions of the tale. Moreover, the tale’s integration with religious myths is evident in traces found in traditions and artistic expressions, each carrying distinct meanings in how they are narrated or interpreted within specific ethnic groups. These uncertainties require a comprehensive study, involving the collection and interpretation of hidden meanings within the narrative. The objective is to understand and systematically organize the NamTao Pung folktale in relation to the symbolic concepts embedded in the story both its literal and metaphorical meanings, ultimately transforming these interpretations into a communicable form. This study incorporates applied sculpture design as a method of conveying the NamTao Pung folktale’s analyzed themes. The research involves comparing different versions and origins of the story, as well as examining smaller portions that appear within other folk narratives. It also investigates how the folktale has merged with Buddhist literature and traditional beliefs among various ethnic groups in specific areas. From the comparative study of this topic, it is possible to analyze the meanings derived from myths, particularly those related to the creation of the world, grand supernatural beliefs, and the representation of feminine folklore or the gourd (NamTau). The veneration of the “Mother” is a central theme in NamTau Pung, emphasizing beliefs in kinship and interconnectedness. This has led to the design of communication strategies aimed at helping the modern public understand and appreciate the core values of reverence for nature and the concept of birth from the maternal womb. These strategies seek to evoke

feelings of warmth and safety while reviving awareness of traditional beliefs through applied sculpture, transforming them into contemporary art forms in the present era.

Keywords : Folktale, NamTao Pung, Applied Sculpture

นิทานคติชนน้ำเต้าปุงกลายเป็นเรื่องที่ถูกและรับรู้ในสังคมไทยปัจจุบันเช่นเดียวกับนิทานพื้นบ้านและวรรณกรรมทางศาสนาอื่น ๆ อันเนื่องด้วยว่า เป็นเรื่องราวทางความเชื่อที่เนื้อหาเป็นเรื่องมายาคติเกินจริง จึงถูกมองว่าไม่เกี่ยวข้องกับวิถีวัฒนธรรมความเป็นไทยในปัจจุบัน จึงปรากฏร่องรอยเรื่องเล่านิทานน้ำเต้าปุงเป็นนิทานพื้นบ้าน เป็นคติชนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายในดินแดนประเทศไทย แม้โดยไม่ใช่รู้จักอย่างกว้างขวางแต่เนื้อหาเรื่องราวกลับแสดงที่มามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงเป็นญาติกันของกลุ่มชนในตระกูลภาษาไท-กะได ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นิทานคติชนน้ำเต้าปุงจึงเป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงการเกิดบรรพบุรุษของกลุ่มเชื้อสายไท การสร้างบ้านแปงเมืองและความเชื่อคล้ายศาสนาในรูปของนิทาน ตำนานการปกครองและโยกย้ายถิ่นฐาน ยังคงสืบเนื่องความเชื่อทางวัฒนธรรมไทยมาจนถึงปัจจุบันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่รู้จักนิทานคติชนน้ำเต้าปุงแล้วก็ตาม ในวัฒนธรรมไทยที่เป็นวัฒนธรรมหลวงหรือวัฒนธรรมกระแสหลักมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดมุมมองที่สะท้อนคติความเชื่อทางพุทธศาสนาจึงครอบงำความเชื่อไทเดิมสมัยบรรพกาลให้ลืมนับและเลือนไปไม่ถูกกล่าวถึงอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งความเชื่อบางประการเกี่ยวกับกระบวนการเกิดของธรรมชาติ การกำเนิดโลก เพศสภาวะและความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดยังมีส่วนที่ขัดแย้งกับความเชื่อในทางพุทธศาสนาที่เป็นความเชื่อกระแสหลักที่กำหนดวัฒนธรรมและประเพณีการสร้างสรรค เป็นเหตุให้นิทานคติชนน้ำเต้าปุงไม่เป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางและไม่ได้ได้รับการส่งเสริมให้มีคุณค่าเทียบเท่ากับวรรณกรรมทางศาสนา เหลือเพียงร่องรอยกระจัดกระจายเป็นเรื่องเล่า นิทาน ผสมตำนานที่มาของกลุ่มชนและเมืองในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีเค้าของวัฒนธรรมไทเดิม ความเชื่อโบราณที่เก่าแก่กว่าในกลุ่มพงศาวดารล้านนา-ล้านช้าง เรื่องเล่านิทานของกลุ่มคนไทเผ่าต่าง ๆ และกลายเป็นอนุภาคแทรกในเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่มีความสำคัญมากนัก ร้อยรอยความเชื่อเกี่ยวกับนิทานคติชนน้ำเต้าปุงยังปรากฏอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นอกเหนือดินแดนประเทศไทย ในเชียงตุง ในรัฐฉานของพม่า ในดินแดนสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ในเมืองแถน เตียนเบียนฟู ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น ทั้งกระบวนการศึกษาที่ยังไม่ได้มีการเปรียบเทียบและทำความเข้าใจความสำคัญมากนักของคติความเชื่อเหล่านี้ซึ่งมีลักษณะรูปแบบที่สัมพันธ์กับการก่อเกิดศาสนาโบราณแม้ยังไม่สมบูรณ์จากพัฒนาการทางสังคมในยุคสมัยที่ก่อนจะเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ในคติความเชื่อคล้ายคลึงกันนี้เป็นหลักความคิดที่มีมาก่อนในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เก่าแก่ถึง 2000 กว่าปีมาแล้ว ทั้งก่อนหน้าและร่วมสมัยการเข้ามาของวัฒนธรรมและความเชื่อในพุทธศาสนา รวมทั้งศาสนาอื่น ๆ ดังนั้นเรื่องราวบางประการในนิทานคติชนน้ำเต้าปุงจึงมีส่วนผสมการเกิดเป็นความเชื่อในสังคมไทยที่ครอบด้วยคติความเชื่อ ความคิด และความศักดิ์สิทธิ์ของศาสนา นิทาน

จึงถูกมองข้ามด้วยกระบวนทัศน์ที่เป็นคติพื้นบ้านไป จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายหากไม่ได้ศึกษาถึงคุณค่าของนิทานที่เคยเชื่อว่าน่าจะมีอิทธิพลต่อความนึกคิดจนกระทั่งสื่อสารออกมาในรูปแบบวัฒนธรรมประเพณีและศิลปกรรมและทำความเข้าใจจากการตีความสัญลักษณ์ที่ประกอบกันในประเด็นต่าง ๆ

ในอีกประการหนึ่ง ถึงแม้ว่าปรากฏรูปแบบการสร้างสรรคศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิทานคติชนน้ำเต้าป๋งอยู่บ้างตั้งแต่สมัยโบราณ หากแต่ก็ไม่เกิดความต่อเนื่องจากอิทธิพลทางศาสนาที่ทำให้รูปแบบของพิธีกรรมและการสร้างสรรค์ของศิลปกรรมเปลี่ยนไปด้วย การศึกษาเพื่อการตีความและสร้างสรรค์สื่อความหมายการระลึกถึงเรื่องราวตามนิทานคติชนจึงเป็นที่มาและเป้าหมายของการกำหนดแนวทางการวิจัยในโครงการนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาและการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบ

1. เพื่อวิเคราะห์และตีความนิทานคติชนของกลุ่มคนไท
2. ใช้การตีความและเนื้อหาสร้างรูปทรงสู่การสร้างสรรคประติมากรรม
3. สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีหน้าที่เฉพาะเป็นศิลปกรรมติดตั้งในพื้นที่ใช้สอยร่วมกับ

ผู้ชมได้

สมมติฐานของการศึกษาและการสร้างสรรค์ผลงาน

การวิจัยจากการศึกษานิทานคติชนน้ำเต้าป๋ง อยู่ในการตั้งกรอบความคิดว่า มุ่งหมายในการถอดรหัสความหมายและเรื่องราวได้กระจ่างจากการตีความ นำมาสู่การประยุกต์ใช้สื่อสารแสดงออกโดยคาดการณ์วิธีการนำเสนอด้วยประติมากรรมประยุกต์ เพื่อให้ผู้ชมสามารถรับรู้เรื่องราวที่มีมาสานกับศิลปะที่มีส่วนร่วมในการรำลึกถึงเรื่องราวและความตระหนักในความหมายที่เป็นแก่นแท้ นัยของแม่และการให้กำเนิดจากการร่วมแสดงตนประกอบผลงานสร้างสรรค์ โดยกำหนดการแบ่งขอบเขตและแนวทางการศึกษา 2 ส่วน ส่วนประการแรก คือ การศึกษาเรื่องนิทาน ดำเนิน ประวัติความเป็นมา วิเคราะห์และตีความ ส่วนประการที่สอง คือการนำเอาเรื่องราวและความบันเทิงในการศึกษาและความหมายจากการถอดรหัสสัญลักษณ์ในเรื่องราวข้างต้นมาออกแบบรูปทรง การกำหนดใช้ การสร้างสรรค์ เป็นผลงานประติมากรรมประยุกต์ สู่กระบวนการนำเสนอจัดแสดงและประเมินคุณค่า

กระบวนการศึกษาเรื่องราวที่มา

เรื่องราวโดยย่อ เรื่องราวเป็นตำนานอยู่ในพงศาวดารล้านช้าง ในลาว ภาคอีสาน ภาคเหนือของไทย และภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง แรกเริ่มของนิทานเป็นเทพนิยาย กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการสร้างโลก (กรมศิลปากร, 2548) เนื้อหาปรากฏในปริเฉทที่ 2 เล่าว่า กาลเก่าเล่ามามีคนผู้ใหญ่ 3 คน คือ ปูลางเซิง ขุนเด็ก ขุนคาง ทั้งสามสร้างบ้านเมืองที่ราบลุ่ม ได้ข้าวได้ปลาไม่เช่นไรหัวผีแฉน ผีแฉนสั่งลูกน้องให้มาบอกกล่าว แต่ขุนทั้งสามไม่สนใจจึงโกรธบันดาลให้น้ำท่วมบ้านเมือง ขุนทั้งสามต้องพาลูกเมียลอยอยู่จิงรอดชีวิต น้ำจึงพัดพาไปเมืองฟ้าเบื้องบน พญาแถนถามว่ามาด้วยเหตุอันใด พวกเขาจึงเล่าเหตุการณ์ทั้งปวง พญาแถนจึงว่าได้ใช้ให้คนไปบอกกล่าวแล้วหลายครั้ง แต่ไม่ฟัง จึงอนุเคราะห์ให้คนทั้งสามและครอบครัวอาศัยอยู่บนเมืองฟ้าเมืองแถน ไม่ให้อดอยากยากเข็ญ แต่มนุษย์เหล่านั้นอยู่ไม่ได้ ไปเฝ้าพญาแถน ขอยื่นอยู่เมืองบนบกแก่น อยู่เมืองฟ้าบ่เป็น จึงขออนุญาตกลับไปอยู่เมืองคนแต่เดิม พญาแถนส่งมาอยู่ตำบล นาบ่อนน้อยอ้อยหนู พร้อมให้ควายเขาถูงมาช่วยทำนา อยู่มาสามปี ควายก็ตายและจากนั้นไม่นานก็เกิดครีบน้ำเต้า 3 ลูก ออกมาจากรูจุมกควาย เมื่อน้ำเต้าโตเต็มที่มีขนาดใหญ่มาก ปรากฏว่าภายในน้ำเต้ามีผู้คนอาศัยอยู่มากมาย ปูลางเซิงจึงเอาเหล็กซีไฟแดงเจาะน้ำเต้าคนก็เบียดเสียดกันออกมา จากนั้นขุนคางจึงเอาส่วเจาะรูให้กว้างขึ้นก็มีคนไหลออกมาจากรูน้ำเต้ามากมายนับได้สามวันสามคืนจนหมด พวกที่ออกมาจากรูเหล็กแดง แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ ไทล่ง กับไทลั ส่วนพวกที่ออกมาจากรูส่ว 3 พวกได้แก่ ไทเลิง ไทล่อ และไทขวาง

ในหนังสือประวัติศาสตร์ลาวของ เดิม กล่าวว่า พวกออกมาจากรูส่ว ผีขาว เป็น ไต ออกทางเหล็กซีเจาะเป็นพวกผิวดำ เป็นข้า หรือ ข่อย นานวันเรียก ข้า เป็นข้าทาสของพวกไท และพวกลาว อยู่ตามป่า เมื่อปูลางเซิงและขุนผู้ใหญ่ทั้งสองเจาะน้ำเต้าให้คนหลังไทออกมามากมายแล้ว ขุนทั้งสามจึงได้สอนให้คนช่วยกันทำมาหากิน ทอผ้าและให้อยู่สมสู่กันเป็นผัวเมีย คนทั้งหลายที่เกิดมาจากรูส่วให้เป็น ไท ที่เกิดจากรูซี ให้เป็น ข้า

ต่อมาคนเหล่านี้ มีจำนวนมาก ขุนทั้งสามไม่สามารถปกครองทั่วถึง จึงพากันไปร้องทุกข์ถึงพญาแถน พญาแถนได้ส่งพญา 2 องค์ลงมาช่วย คือ ขุนครุ กับ ขุนครอง แต่ก็ปรากฏว่าไม่สามารถปกครองให้อยู่ดีกินดีได้ “สร้างบ้านก็บู้เรื่อง สร้างเมืองกะบ่กว้าง” ขุนทั้งสามจึงเอาขุนสององค์นี้ขึ้นไป พญาแถนจึงส่งเทวดาลงมาอีกองค์ คือ ขุนบรม มาเป็นผู้ปกครอง ได้มอบอาญาสิทธิลงโทษให้ชุมชนตรึงมาช่วยอีก การปกครองราบเรียบ ต่อมาขุนบรมอยากให้อยู่ดีกินดีจึงวอนพญาแถนช่วยอีกครั้ง พญาแถนจึงส่งพระวิษณุกรรมลงมาสอนทำไร่ไถนา ทอผ้า รุ่งจักรพรรณ์ไม้ รักษาโรค ส่งเทพอัปสรสององค์ ลงมาเป็นชายาขุนบรม พระนางเอตแดง (เอตแดง แอดตะแดง) และพระนางยมพลา (ยมลา) พระวิษณุกรรมสอนปลูกบ้าน ฟ้อนรำ คนตรีด้วย ต่อมาพญาแถนสั่งให้ขุนบรมไม่มารบกวนอีก และแถนจะไม่ลงมาเบื้องล่างอีก ต่างฝ่ายต่างอยู่

ตั้งแต่นั้นมาผีและคนไม่สามารถไปมาได้อีก ขุนบรมได้สร้างบ้านเมืองรุ่งเรือง มีลูกชาย 7 คน ไปสร้างบ้านเมืองเองเพื่อขยายไทตนให้กว้างขวาง คนสุดท้าย ท้าวเจ็ดเจืองให้อยู่แทนพ่อแม่ไม่ให้ชิงอำนาจกัน ขุนบรมสาปแช่งต่อมาขุนบรมและนางทั้งสองตายไป แบ่งเมือง เองข้าง 4 ท่อน ไชวข้างขวา แจกให้ลูกชาย 4 คน ที่เกิดจากนางแอดแดง เองข้างสามท่อน ไชวไว้ข้างซ้ายให้ลูกชาย 3 คน ที่เกิดจากนางยมพลา พร้อมแจกข้าทาส ให้ลูกทั้ง 7 คน (สมบุญธอมสุวรรณ, 2549)

การศึกษาด้านการวิเคราะห์เรื่องราว และแนวความคิดการถอดรหัสความสำคัญของเรื่องราวนิทานคติชนน้ำเต้าปุง อยู่ในหลักวิธีการถ่ายทอดเฉพาะหัวใจหรือเรื่องราวที่เป็นแก่นสำคัญในการแสดงความหมายโดยคำนึงถึงการสร้างรูปทรง การออกแบบรูปทรงและการสร้างองค์ประกอบศิลป์ คือการประกอบกันของรูปทรงเพื่อเป็นแนวทางสู่การกำหนดการสร้างประติมากรรมประยุกต์ที่มีหน้าที่เฉพาะต่อไป

แม้ว่ามีส่วนประกอบเรื่อง การอ้างอิงที่มา เรื่องราวที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องขยายต่อไปจากนิทานคติชนน้ำเต้าปุงนั้น แต่ประเด็นที่เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของการแสดงความสัมพันธ์กับเรื่องที่กำหนดเป็นที่มาของการสร้างสรรค์คือ รูปทรงจากน้ำเต้าปุงนั้น การตั้งต้นที่มาจากรูปทรงน้ำเต้าปุงเป็นตัวแทนของเรื่องราวที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการศึกษาจากนิทานคติชนนั้น ก็เป็นสมมติฐานที่เป็นการกำหนดแนวทางการแสดงออกให้ผู้ชมสามารถมองย้อนไปมีสำนึกหรือการตั้งคำถามไปสู่ที่มาของเรื่องเพื่อความเข้าใจ หรือกระตุ้นอารมณ์และเรื่องราวจากการร่วมแสดงออกในผลงาน

การวิเคราะห์แก่นความเชื่อสำคัญในนิทานคติชนน้ำเต้าปุง

นิทานคติชนน้ำเต้าปุงเป็นรูปแบบนิทานที่เป็นตำนานด้วย แต่ความน่าเชื่อถือที่จะเอาเหตุผลทางข้อเท็จจริงปัจจุบันไปกล่าวถึงย้อนความคิดคติชนของคนโบราณนั้นย่อมไม่สามารถเข้าใจที่มาและความหมายได้อย่างแท้จริง เพียงได้แต่คาดเดาคิดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ โดยนิทานจะได้สะท้อนความคิดว่า มีผู้สร้างโลก หรือมีโลกที่เกิดขึ้นโดยยังไม่มีผู้คน หรือโลกที่เกิดขึ้นแล้วคนสามารถเดินทางไปมาหาสู่หลายภพภูมิได้ หรือเป็นยุคสมัยที่มีทั้งผู้มีชีวิต ติดต่อกับโลกทางจิตวิญญาณ อาจมีวิญญาณหลายระดับชั้น (ผี) มีดินแดนในโลกหลังความตาย เป็นที่อยู่อาศัยของบรรพบุรุษที่ล่วงลับแล้ว ยังส่งผลติดต่อสู่ลูกหลานทางใดทางหนึ่งให้ทั้งผลดีและผลร้าย มีชีวิตหลังความตายที่มีระบบการควบคุมการปกครองและใช้ชีวิตอยู่เช่นเดียวกับเสมือนตอนมีชีวิต มีทั้งความเชื่อการกลับมาของบรรพบุรุษ การเวียนว่ายตายเกิด การไปอยู่ในดินแดนหลังความตายและไม่หวนกลับมาเกิดอีก สิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดผู้สร้างโลกอยู่ในรูปนามธรรมเช่น

เดียวกับความเชื่อเรื่องของพระเจ้า แสดงสภาวะอารมณ์ได้ผ่านปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ การอ่อนน้อมร้องขอ และทำท่ายได้ในบางทัศนะ

ผู้สร้าง พระเจ้า หรือแทน ก็ได้สะท้อนมุมมองความเป็นบิดา หรือนิทานไม่ได้แสดง มุมมองความเป็นพ่อ นิทานมักจะแสดงความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง การทำท่ายานาจจาก ความเดือดร้อน ความทุกข์ร้อนด้านทรัพยากร และผู้ปกครองก็มีบริวารในรูปแบบมนุษย์ที่มี สถานะสูงกว่าคนธรรมดา มักปรากฏในรูปแบบของผู้เฒ่าซึ่งอาจหมายถึงตัวแทนบรรพบุรุษที่ อยู่ในโลกลหลังความตายและกลายเป็นผู้ปกครองหลายลำดับขั้นเช่นเดียวกันกับที่เคยมีชีวิตอยู่ ในโลกมนุษย์

แนวความคิดเกี่ยวกับการกำเนิดชีวิตและสรรพสิ่ง

นิทานคติชนน้ำเต้าปึงสะท้อนความหมายทั้งหมดจากการถือกำเนิดขึ้นจากธรรมชาติ และจากการบันดลขึ้นจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือการอธิบาย นั่นคือไม่อธิบายการเกิดขึ้นอย่างมี เหตุผลตามธรรมชาติอย่างเป็นทอดๆหรือเป็นระบบที่ต่อเนื่องกัน นิทานคติชนเหล่านี้สะท้อน การเน้นการอธิบายความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มชนของตนและความสัมพันธ์กับคนกลุ่มเผ่าพันธุ์อื่นๆ การประทานให้เกิดภาวะแห้งแล้งหรือน้ำท่วมครั้งใหญ่ก่อนการเกิดแผ่นดินงอกงามเสมือนเป็น สภาวะการเห็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นและอาจสังเกตเป็นวงจรซ้ำตามเวลาหรือฤดูกาล อธิบายเหตุการณ์การเกิดภาวะอดอยากแห้งแล้ง การเกิดน้ำท่วมใหญ่มีกลุ่มคนอาศัยอยู่น้อย และเป็นบรรพชนรุ่นแรกๆ ต่อมาขยายสมาชิกขึ้นมาและเกิดเรื่องราวความขัดแย้งกันสู่การ อพยพแยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมกลุ่มเล็กให้เกิดการปกครองกันที่มีระดับชั้น มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการเกิดภัยพิบัติครั้งใหญ่อาจมีความหมายเสมือนการล้างหรือหมดไปของสมัย เก่า ๆ มีการเกิดใหม่ของโลกและเป็นสภาวะการกำหนดการเกิดขึ้นจากผีฟ้าหรือการบันดล ของแถนนั่นเอง เกิดพรรณพืชที่เป็นอาหารและผูกพันมาตั้งแต่สมัยก่อนหน้าที่ที่รู้จักและปรากฏ อยู่ในนิทานหลาย ๆ ตำนานด้วยคือ “ข้าว” เช่นนั้นการรู้จักการทำนาและการปลูกข้าวเป็น อาหารมาก่อนหน้าจึงอาจเป็นเรื่องราวที่มาก่อนคำอธิบายคติชนในรูปของนิทานก็เป็นได้ ความสัมพันธ์กับผีฟ้าและการรู้จักการทำนาจึงไม่มีคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผล แต่การเรียนรู้ เหล่านี้สะท้อนการสืบเนื่องมาจากบรรพบุรุษทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความเชื่อเรื่องความสัมพันธ์ กับผีบรรพชน มนุษย์กลุ่มแรกที่กำหนดขึ้นในนิทานคติชนน้ำเต้าปึงจึงย่อมรู้จักไถนาทำนาได้ ตลอดชีวิต และเป็นวิถีที่แสดงความสำคัญของชุมชนเกษตรกรรมที่จะขยายออกไปในรูปแบบ ความสัมพันธ์กับความเจริญอยู่รอดจากทรัพยากรอาหารซึ่งสะท้อนการพัฒนาจนเกิดระบบ การปกครองและชุมชนเมืองในเรื่องราวตอนท้าย

การประทานสัตว์สำคัญหรือสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบของ “ควาย” เชื่อมโยงกับการเกิดขึ้นของบรรพชนกลุ่มแรก ๆ อาจมีเพียงจำนวนน้อยและให้ความสำคัญกับมนุษย์คู่แรกด้วยกัน การมีองค์ความรู้เรื่องการทำนาท่อน้ำ การใช้แรงงานควาย การสะท้อนว่ามีอุปกรณ์ในการทำนาต่างเหล่านี้ย่อมแสดงความเจริญในวัฒนธรรมก่อนหน้านี้ไม่ว่ามีศาสนาหรือไม่หรือเป็นแต่เพียงความเชื่อเก่าก่อนอย่างไร ชุมชนกลุ่มภาษาไทย-กะไดย่อมรู้จักการทำนาปลูกข้าวมาก่อน มีนวัตกรรมการใช้แรงงาน การสร้างผลผลิตประหนึ่งการให้ความสำคัญของข้าวเป็นอาหารหลัก เรื่องราวเกี่ยวกับการใช้ควายแต่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเนื้อหรือการฆ่าสัตว์อันตรายใดร้าย แสดงเรื่องราวชุมชนที่พึ่งพาการเกษตรให้ความสำคัญกับการทำนาทั้งข้าวและความเป็นที่พึ่งของการอยู่รอด การตายลงของควายจากการทำงานหนักก่อให้เกิดเป็นความเจริญเติบโตขึ้นเป็นน้ำเต้าปung

การเกิดเถาน้ำเต้าปungออกมาจากงูมกควาย คือการแสดงร่องรอยของภูมิปัญญาการสนทนา การเลี้ยงควายมาก่อน ความสามารถในการงูมกคือการกำหนดทิศทาง การใช้กำลังบังคับ และการแสดงสถานะภาพที่เหนือกว่าของมนุษย์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ การตายของควายทำนากับการเกิดเถาน้ำเต้าจากงูมกควายนั่น สะท้อนความต่อเนื่ององค์ความรู้และภูมิปัญญาการทำนามากกว่าการมีความหมายจากการประทานมาจากผีฟ้าหรือเถาน อย่างไรก็ตาม ภาพความคิดของกลุ่มชนเหล่านี้ในโลกหลังความความตายจึงเป็นชุมชนหมู่บ้านใช้ชีวิตในโลกนี้ด้วยควายอยู่เช่นเดียวกัน ภาพของชีวิตหลังความตายเป็นสภาพสถานะเช่นที่ใช้ชีวิตอยู่ในโลกนี้เอง มนุษย์เกิดจากน้ำเต้าปung

การเกิดน้ำเต้าปungอาจมีที่มาต่าง ๆ กันไปบ้างในรายละเอียดอาจเป็นนิทานที่กล่าวถึงการเกิดน้ำเต้าอยู่หลายครั้ง น้ำเต้าอาจลอยมาไม่ทราบที่มาจากเกิดน้ำท่วมใหญ่ หลังน้ำท่วมพัดพาสิ่งต่าง ๆ ไปมาเสียแล้วตกเมล็ดอยู่บนพื้นดินเป็นเถาและผล หรือเกิดจากซากควายตามที่ได้รับการประทานมาจากผีบรรพชน ไม่ว่าจะเกิดจากเมล็ดน้ำเต้าโดยข้อเท็จจริงหรือไม่นั้น เป็นการกำหนดให้เกิดขึ้นโดยเถานในสายตาของมนุษย์ (ผี) บรรพชน ที่เรียกว่า “ปู่ลางเจิง” คือผู้เป็นบริวารของสิ่งมีอำนาจสูงสุด สถานะเป็นเพศชายยืนเสียอื้ออึงของผู้คนเบียดเสียดแน่นหนาในน้ำเต้าปungผลใหญ่นั้น ในข้อเท็จจริงแล้วคงเป็นขนาดของน้ำเต้าที่ใหญ่มหึมาแต่ นิทานสร้างจินตนาการให้เราคิดว่าเกิดขึ้นมีผู้คนจากแหล่งกำเนิดเดียวกันย่อมมีความหมายว่าเกี่ยวข้องทางสายเลือดทางใดทางหนึ่ง (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2542) รูปลักษณะภายนอกและการใช้งานผลน้ำเต้าเป็นภาชนะมาก่อนหน้าและถูกสมมติให้เป็นครุฑของมารดา โดยรูปลักษณะการตีความแล้วคือลักษณะของมดลูกสตรีในธรรมชาตินั่นเอง น้ำเต้าในเรื่องราวคดีชนนี้ เป็นสิ่งแทนมดลูกหรืออวัยวะเพศหญิงก็ได้ การพรังพรูของผู้คนกลุ่มแรก ๆ ผ่านการใช้เหล็กชีเผาไฟแทงออก การใช้ “เหล็กชี” คือการใช้เหล็กเผาไฟแดงจี้ เจาะเข้าไปในน้ำเต้าหรือปล้องไม้โบราณ แทนความหมายการร่วมเพศก่อให้เกิดขึ้นเป็นมนุษย์ตามข้อเท็จจริงนั่นเอง

เหล็กซีที่เป็นวัตถุ สะท้อนความหมายความเป็นเพศชายที่ไม่อาจรู้ที่มันจะไปและไม่แสดงความเชื่อมโยงกับสับริพชนมากนัก เปรียบเทียบกับขนาดของน้ำเต้าปุงตัวแทนมารดาที่มีขนาดใหญ่มาก นั่นคือสถานะของสตรีที่เป็นใหญ่ครอบครองสถานะแม่ผู้ให้กำเนิดมนุษย์จำนวนมาก เสด็จชายจึงไม่มีสถานะความสำคัญที่ต้องแสดงความเกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของมนุษย์ที่ชัดเจน ความเชื่อเรื่องนิทานคติชนในสถานะที่ผู้หญิงมีความสำคัญในการกำหนดจำนวนทรัพยากรรวมทั้งจำนวนคนได้มากกว่านั้นเป็นคติเรื่องผู้หญิงเป็นใหญ่มาก่อนหน้าโครงสร้างทางสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป

กลุ่มคนก่อนหน้าเกิดจากเหล็กซีโดนเขม่า เป็นเหตุให้มีผิวกายดำแต่กำเนิดจึงมีคำอธิบายถึงการเป็นต้นบรรพชนของกลุ่มคน “ข้า” และขยายกระจายไปเป็นกลุ่มอื่น ๆ กลุ่มผิวคล้ำอาจหมายถึงบรรพชนพื้นเมืองในภูมิภาคนี้ที่มีผิวกายคล้ำอยู่ในบางเผ่าพันธุ์ ต่อมาเสียงยังอื้ออึงดังอยู่ในน้ำเต้าปุงมาก ปู่ลางเจิงจึงใช้วิธีผ่า เจาะ ผลน้ำเต้าปุงนั้นด้วยส่ว ผู้คนชายหญิงที่หลังไหลออกมาจากรูส่วนนี้จึงมีผิวขาวและเป็นบรรพบุรุษของคนไท

การวิเคราะห์ความแตกต่างกันของคนสองกลุ่มนั้นเสมือนการอธิบายการเกิดจากแม่คนเดียวกันแต่ต่างพ่อ การร่วมเพศซ้ำ และหากวิเคราะห์ตามชาติพันธุ์ที่คาดว่าอาศัยอยู่ก่อนหน้าในภูมิภาคนี้เช่นชาวข่า ซึ่งมีรูปแบบการอยู่อาศัยเป็นสังคมที่พึ่งพาการยังชีพด้วยการอาศัยป่าและทรัพยากรจากป่ามากกว่า ในขณะที่กลุ่มคนพูดภาษาตระกูลไท-กะไดนั้น รู้จักการทำนา สืบต่อมาช้านานจึงเป็นสังคมในระบบชุมชนเมืองมากกว่า การใช้สัฟิวิในการอธิบายรูปลักษณ์และทัศนคติความงามย่อมแสดงสถานะทางเศรษฐกิจและแนวความคิดการเกิดการแบ่งชนชั้นจากวิถีการดำรงชีวิตที่ต่างกันในยุคแรก อย่างไรก็ตามทั้งสองกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยทั้งหมดย่อมสะท้อนการกำเนิดจากแหล่งเดียวกันและสมพงศ์กันเป็นเครือญาติร่วมกันทั้งหมด (เรไร สืบสุข และคณะ, 2523)

จากนัยความหมายเรื่องแม่ผู้เป็นใหญ่ การให้กำเนิดและเครือญาติร่วมกันในภูมิภาคนั้น อาจทิ้งช่วงขาดหายไปเนื่องจากความรู้ทางปรัชญาและศาสนามีอิทธิพลมากกว่า เป็นเหตุผลและเป็นที่ยอมรับมากกว่า ในทัศนะแบบปัจจุบันนิทานคติชนน้ำเต้าปุงย่อมเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อถือ ไม่สมเหตุผลที่จะเป็นจริงได้ทั้งทางหลักวิทยาศาสตร์เองหรือการสะท้อนในรูปของตำนานการปกครองต่าง ๆ ของบรรพชนโบราณ แต่เป็นแค่โครงให้เราได้เห็นร่องรอยแนวความคิดและภาพแห่งความเป็นหลักความรู้สำคัญ ๆ ในบางประการที่กล่าวมา โดยสาระสำคัญคือแนวความคิดเรื่องการเกิดจากครรภ์มารดา

การนับถือแม่ ผิบรรพชนหญิงผู้เป็นใหญ่

นิทานคติชนน้ำเต้าปุง มีหัวใจหลักสำคัญอยู่ที่การให้ความสำคัญจากการเกิดของมนุษย์ ผ่าพันธุ์ต่าง ๆ จากมารดา ซึ่งแทนผลน้ำเต้าปุงเป็นครรภ์มารดาและมดลูก (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2559) มีทัศนคติการมองน้ำเต้าที่เป็นทั้งพืชพันธุ์ธัญญาหารร่วมกับความหมายในเชิงความอุดมสมบูรณ์และสัญลักษณ์แห่งความเป็นมงคล ล้วนเชื่อมโยงกับความหมายการเคารพบูชาแม่ทั้งสิ้น ประหนึ่งน้ำเต้าเป็นรูปร่างให้ตระหนักสำนึกอยู่เสมอในสายสัมพันธ์ของผู้เป็นมนุษย์กับแม่ และให้ย้อนตระหนักคิดถึงการได้เคยอยู่อาศัยในครรภ์มารดา การรับรู้นับถือบรรพชนเพศหญิงในระดับจิตวิญญาณนี้เป็นระดับของผู้ควบคุมความอุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรทั้งปัจจัยการดำรงชีวิตทั้งหมดรวมทั้งมนุษย์ด้วย ในที่สุดจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวิถีทางปฏิบัติและจารีตประเพณีเดิมผ่านสำนึกนี้ การนับถือแม่ในวิถีปฏิบัติจริงและผิบรรพชนเพศหญิงในโลกแห่งจิตวิญญาณจึงสื่อสารด้วยการใช้น้ำเต้าแทนเป็นรูปสัญลักษณ์ที่กล่าวถึงการเกิดใหม่อยู่เสมอ การเวียนว่ายตายเกิดหรือการไม่ดับในสายตระกูลที่เชื่อมโยงอยู่กับผิบรรพชนเสมอ ตลอดชีวิตไม่มีใครสามารถจดจำการดำรงอยู่ในครรภ์มารดาได้ นิทานคติชนน้ำเต้าปุงจึงเป็นส่วนหนึ่งในการกล่าวถึงการเกิดจากแม่อยู่เสมอและมีพลังอำนาจในชีวิตจริงตั้งแต่ปกป้องมนุษย์ในครรภ์จนกระทั่งเป็นผู้นำคุ้มครองเป็นใหญ่ในสถานะผู้ปกครอง ผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจชุมชน ทรัพยากร และมีอำนาจต่อเนื่องขนานไปกับชีวิตมนุษย์หลังความตายสืบถึงลูกหลานด้วยสัญลักษณ์

บรรดาพี่น้องในน้ำเต้าปุงแตกเป็นเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ผิสีทั้งขาวและดำต่างกัน วัฒนธรรมการดำรงอยู่ การใช้พื้นที่และวิถีการทำมาหากินแตกต่างกัน แต่นิทานคติชนน้ำเต้าปุงทั้งที่เป็นนิทานหัวใจสำคัญของเรื่องและนิทานที่สืบเนื่องต่อไปเป็นเรื่องย่อยต่าง ๆ ยังคงคติความหมายการให้ความสำคัญกับบรรพชนเพศหญิงเป็นใหญ่ การนับถือบูชาแม่ และสิ่งสำคัญคือการแสดงความเชื่อมโยงติดต่อกันของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ มาตั้งแต่โบราณ แม้ว่านิทานจะไม่สามารถอธิบายรายละเอียดความแตกต่างของคนและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีรายละเอียดครบถ้วนจำนวนกลุ่มเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ล้วนคลุมเครือไม่สามารถชี้เฉพาะเจาะจงได้เลย แต่ใจความสำคัญก็คือกล่าวถึงถึงการเกิดจากครรภ์มารดาเดียวกัน เป็นพี่น้องท้องเดียวกันคือเครือญาติร่วมกันทั้งหมดไม่ว่ามีความแตกต่างอย่างไร สะท้อนความหมายความรู้จัก การติดต่อ การแต่งงานกันผสมผสาน ที่แยกออกได้ชัดเจนและที่แยกออกจากกันไม่ได้ ในการรับรู้ที่ไม่ไกลไปถึงเทพเจ้าสูงสุด ผีฟ้า หรือแกน ผิบรรพชนเพศหญิงหรือแม่เป็นตัวอย่างของระบบความเชื่อที่มีความใกล้ชิดและเข้าใจนำมาเปรียบเทียบอธิบายคดีต่าง ๆ ได้ง่ายที่สุดและทรงพลังที่สุดเช่นเดียวกัน

แนวทางการสร้างสรรค์ศิลปะสมัยใหม่จากเรื่องราวนิทาน

วรรณกรรมเรื่องเล่าและนิทาน เป็นศิลปะแขนงหนึ่งและในขณะเดียวกันในโครงการวิจัยนี้ก็มีความบังคาลใจเบื้องต้นที่สำคัญในความต้องการแสดงออกให้เห็นความสำคัญของเรื่องและที่มานั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้และสร้างสรรค์เป็นตัวอย่างศิลปกรรมมาแล้วในอดีต เป็นที่แน่ชัดว่าวรรณกรรมเรื่องเล่าแบบนิทานเป็นการเล่าเรื่องที่ผสมกับเรื่องที่เหนือข้อเท็จจริง เป็นจินตนาการที่เหนือจริงโดยไม่ต้องมีเหตุผลที่เอามาเทียบกับสภาวะความเป็นจริงในปัจจุบัน ดังนั้นย่อมเป็นทั้งสิ่งที่เป็นแนวทางในการขึ้นนำการสร้างสรรค์ทางอ้อมด้วยการให้อิสระในการตีความ การสร้างรูปทรง แม้แต่การเล่าเรื่องเสริมเติมต่อดังที่เราเห็นตัวอย่างมาแล้วข้างต้น

การคลี่คลายรูปทรงจากเรื่องหรือนิทาน

ใช้วิธีการลดทอนรูปทรง โดยเอาเฉพาะแก่นเรื่องรูปทรงที่สำคัญ คือ น้ำเต้าปุง โดยรูปทรงน้ำเต้านั้นมีวิธีการสร้างรูปที่ออกแบบให้มีหน้าที่เฉพาะอย่างให้เห็นพื้นที่ว่างภายใน ให้พื้นที่ว่างภายในสามารถใช้ได้หรือมีความหมายแสดงอาการ ผ่าออก แตกออก หรือประกอบกันได้เป็นรูปทรงใหม่ สามารถตีความรูปทรงของน้ำเต้าโดยไม่ต้องอาศัยลักษณะที่เป็นอย่างคุ้นชิน หรือรูปแบบที่สมดุลเป็นรูปลักษณะมาตรฐานที่เข้าใจกัน แต่การวิจัยสามารถกำหนดการสร้างรูปทรงน้ำเต้าปุงที่มีที่มาจากพืชพันธุ์ลักษณะใกล้เคียงกันหรือลักษณะอย่างเดียวกัน รวมทั้งมีจินตนาการส่วนตัวของผู้วิจัยที่สามารถออกแบบหรือสร้างสรรค์ต่อจากลักษณะที่เป็นจริง รูปทรงน้ำเต้าปุงบางส่วนจึงถูกคลี่คลาย ลดรูปและลดทอนรายละเอียดและมีส่วนที่แต่งเติมมากกว่าข้อเท็จจริงอันเนื่องจากการสร้างสรรค์ในแนวคิดศิลปะสมัยใหม่ในเรื่องราวโบราณ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาและการใช้ที่มาของเค้าโครงน้ำเต้า ก็ยังมีส่วนสำคัญในการวิเคราะห์เชิงลึก เช่นการศึกษาโครงสร้างภายใน รูปทรงและพื้นผิวรายละเอียดภายในที่สามารถนำมาปรับปรุงด้วยวัสดุใหม่ นำมาประยุกต์ใช้หรือสร้างแนวทางการแสดงออกใหม่ในบริบทหรือการสร้างสรรค์ในเงื่อนไขอื่น ๆ ได้อีก

ความบังคาลใจจากบริบทของเรื่องราวละและวิถีคติชน

นิทานคติชนให้เรื่องราวการกล่าวถึงบริบทในสิ่งแวดล้อมที่เป็นเรื่องราวการกำเนิดจาก

ธรรมชาติที่เป็นใหญ่ ความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ผีฟ้า ผีบรรพชน และแม่ นำมาสู่การสร้างภาพขณะที่เป็นสัญลักษณ์ของเรื่องราวน้ำเต้าปุงในคติชนแบบพื้นบ้าน ทั้งเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องจักสานพื้นบ้านที่มีลักษณะลอกเลียนรูปทรงน้ำเต้า คติสัญลักษณ์ความเป็นมงคลของการใช้รูปน้ำเต้าจึงปรากฏอยู่ในเครื่องมือเครื่องใช้แบบพื้นบ้านที่มีหน้าที่และความหมายแสดงถึงการกำเนิด การเก็บเมล็ดพืชพันธุ์ เก็บกักสัตว์ เป็นที่มาของการใช้เทคนิคการสร้างรูปประติมากรรมสมัยใหม่โดยอาศัยการประกอบเส้นอย่างเครื่องจักสาน ในมิติที่ทับซ้อนกันของปริมาณเส้นที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้น ได้แสดงความเคลื่อนไหว ความมีชีวิต ความงามของการทับซ้อนกันของมิติภายนอกภายใน เป็นกระบวนการหนึ่งในการใช้รูปทรงและการแสวงหาเทคนิค รวมทั้งวัสดุที่สามารถถ่ายทอดรูปสัญลักษณ์ ให้ใกล้เคียงกับบริบทของวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดวัฒนธรรมการเกษตรและธรรมชาติที่เป็นแนวคิดคติชนนับถือเป็นความยิ่งใหญ่และความศักดิ์สิทธิ์ (อารีถาวรเศรษฐ์, 2546)

การสร้างสรรค์ในบริบทของสภาพแวดล้อมและเรื่องราว

นิทานคติชนนั้น ได้ให้ฉากทัศน์ของความใกล้ชิดธรรมชาติ ความยิ่งใหญ่ของปรากฏการณ์และคติการเคารพธรรมชาติ มีสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายของความเป็นจิตวิญญาณของสรรพสิ่งต่าง ๆ ด้วยล้วนแต่มีที่มาจากธรรมชาติทั้งสิ้น พร้อมทั้งวัตถุที่ก่อกำเนิดเป็นสิ่งประดิษฐ์โดยพื้นฐานที่เรียบง่าย มีเหตุผลและความหมายที่สื่อ ๆ ไม้มีความซับซ้อน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนรูปแบบชุมชนบุพกาลพื้นฐานวิถีชีวิตอย่างพื้นบ้าน และการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติจากการเกษตรกรรม จึงเป็นที่มาของการศึกษาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ดัดแปลงพื้นบ้านที่เป็นวัฒนธรรมเครื่องจักสาน การใช้อย่างหลากหลายและการผสมผสานในเกิดทรงภาพเช่นต่าง ๆ เป็นการบอกเล่าที่อ่านเชื่อมโยงถึงกัน

การออกแบบประติมากรรมประยุกต์

แนวทางการออกแบบตั้งแต่กระบวนการร่างแบบ และการสร้างต้นแบบสามมิติที่หาความเป็นไปได้ในการกำหนดเป็นรูปประติมากรรม โดยเฉพาะประติมากรรมประยุกต์ที่ผู้ชมสามารถเข้าไปประกอบในพื้นที่ว่างภายใน เป็นการแสดงความเชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องราว คติความเชื่อการเกิด โดยทั่วไปประติมากรรมนั้นเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการสร้าง โครงสร้าง มวลและรูปทรงเป็นสำคัญ ในการวิจัยเพื่อกำหนดให้การสร้างสรรค์ประติมากรรมมีรูปแบบเป็น

ประติมากรรมประยุกต์ (ฉัตรชัย อรรถปักษ์, 2548) หรือประยุกต์ศิลป์นั้นอาจกำหนดให้มีหน้าใช้สอยตามอย่างผลงานผลิตภัณฑ์หรือหัตถกรรมพื้นบ้านอันเป็นที่มาหรือความบันดาลใจของรูปทรงและพื้นผิวก็ได้ แต่ในที่นี้ การปรับปรุงการสร้างสรรค์ประติมากรรมให้เป็นประติมากรรมประยุกต์เป็นกระบวนการผสานการออกแบบ โดยกำหนดหน้าที่เฉพาะให้ผู้ชมสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ภายใน ในสถานะของการแสดงออกและมีประสบการณ์ในการรับรู้สภาวะภายในของรูปทรงตามเรื่องราวที่คาดการณ์ไว้

การถ่ายทอดรูปทรงจากการตีความในจินตนาการหรือเรื่องเล่าของนิทานคติชนย่อมมีความสำคัญและเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสื่อสารความหมายโดยอาศัยรูป คือรูปทรงประติมากรรมและ เรื่อง คือการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ชมและการแสดงออก ดังนั้นจึงถือว่าทั้งผลงานประติมากรรมและแนวทางในการประยุกต์สู่การแสดงออกของผู้ชม เสมือนทั้งหมดนั้นเป็นงานศิลปกรรมที่สมบูรณ์ในตัวเอง อันจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งเสียไม่ได้ องค์ประกอบสามส่วนนี้ถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติสู่การออกแบบประติมากรรมประยุกต์ และนิยามในโครงการวิจัยนี้

การสังเคราะห์เรื่องราวนิทานคติชนน้ำเต้าป๋ง เหลือเพียงรูปทรงสัญลักษณ์ในความหมายที่เป็นหัวใจสำคัญ คือ รูปทรงน้ำเต้า แต่ก็ได้ตีความรูปลักษณ์ สายพันธุ์และลักษณะที่จะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามทัศนะและจินตนาการของผู้วิจัย ซึ่งอาจแสดงวิธีการกำเนิดตามนิทานทั้งการเจาะและการแตกออก หรือประกอบกันได้หลายหน่วย จึงไม่ใช่การออกแบบตามข้อเท็จจริงหรือการตีความตามเรื่องราวในประเด็นใดอย่างเดียวกัน

การนำออกสู่การจัดแสดงนิทรรศการและการมีส่วนร่วมของผู้ชมในผลงานเป็นความตั้งใจเบื้องต้นในการสร้างสรรค์ผลงานประยุกต์ศิลป์ ดังนั้นผลของน้ำเต้าป๋งในรูปแบบนิทรรศการทำให้ผลงานเป็นลักษณะของกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมเกิดปฏิสัมพันธ์ เกิดความคิด การตั้งคำถาม และหาคำตอบที่เข้าใจได้ง่ายผ่านการอธิบายด้วยข้อความประกอบเพียงเล็กน้อย เป็นประติมากรรมที่ผู้คนเข้าใจบริบทใหม่ของการเข้าชมผลงานในหอนิทรรศการศิลปะที่แต่เดิมมักหวงห้ามมิให้เกิดการสัมผัสผลงาน แต่ผลงานการวิจัยที่จัดในนิทรรศการนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ชมสามารถมีส่วนร่วมในการเข้าไปแสดงความคิด ทำทาง การให้ความหมาย และสัมผัสบรรยากาศการมองจากภายนอกสู่ภายในได้ อันเป็นประเด็นสำคัญเรื่องเวลาหรือสถานะที่อยู่ของบุคคลเมื่อศึกษาหรือชื่นชมผลงาน

สถานะความเป็นภาษาและการสร้างการรับรู้ ภายนอก-ภายใน

ผู้ชมผลงานสามารถเข้าใจความหมายในการนำเสนอ การออกแบบรูปทรงที่ทำให้เห็น

มิติภายในจากความโปร่งของโครงสร้างเส้นและการแสดงให้เห็นมิติภายใน จึงสามารถเข้าใจลักษณะที่สื่อถึงความเป็นประยุคศิลป์ได้ไม่ยาก แม้ว่าจะยังไม่มีส่วนร่วมเข้าไปใช้พื้นที่ภายในผลงาน การสัมผัสรับรู้ความเป็นภาชนะยังเกิดขึ้นจากการเห็นมิติที่ทับซ้อนกันของเส้น ซึ่งเป็นทั้งส่วนที่จะปรากฏตามมุมของรูปทรงที่สร้างขึ้น การกำหนดให้เกิดพื้นผิว อีกทั้งยังเกิดจากการกำหนดรูปทรงโดยตั้งใจให้เห็นความซับซ้อนหรือการทับซ้อนกันของเส้นและมิติอย่างมีนัยสำคัญ (ชลูด นิ่มเสมอ, 2531) โดยคำนึงถึงการสร้างสุนทรีย์ภาพพื้นฐานควบคู่กับสถานะของผลงานประติมากรรมประยุคต์ที่มีผู้ชมเป็นส่วนร่วมอย่างหนึ่งในการจัดแสดงผลงาน

การรับรู้ทางการเห็นจากโครงสร้างโปร่งที่มีขอบเขตกับประติมากรรมลอยตัว เป็นกระบวนการสร้างพลังความเคลื่อนไหวอย่างนุ่มนวลอย่างหนึ่งในรูปทรง ที่ทำให้สามารถเสนอรูปทรงเดียวกันในรูปลักษณะหลายมุมมอง แม้มีการกำหนดพื้นที่การใช้งานเด่นชัดอยู่ แต่การพิจารณาผลงานด้วยการจัดแสดงพื้นที่เดินรอบก็เป็นส่วนหนึ่งในการบอกเล่าความรู้สึกมีชีวิตที่นุ่มนวลได้เช่นเดียวกัน จากพื้นที่ซึ่งพิจารณารูปทรงและความซับซ้อนของมิติจากภายนอก การใช้ทั้งประสาทสัมผัสทางการเห็นและการสัมผัสรูปทรงผนวกกับการได้เข้าสู่การใช้พื้นที่ที่เป็นมิติภายในรูปทรง ซึ่งการออกแบบที่คำนึงถึงสัดส่วนของร่างกายมนุษย์ที่จะสามารถเข้าไปประกอบในชิ้นงานได้ การมองจากภายในสู่ภายนอกจึงเป็นอีกความรู้สึกหนึ่งที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัตถุนั้น การบรรจุร่างกายมนุษย์ภายในประติมากรรมจึงเป็นการแสดงสภาวะการอยู่ในคร่อมารดาและการกำเนิดจากแม่อย่างเข้าใจได้ง่าย

ภาพ 1

ประติมากรรมประยุคต์ น้ำเต้าปุง เกิดแต่เต้า หมายเลข 2 จัดแสดงที่หอศิลปะบรมราชกุมารี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2567

ภาพ 2

ประติมากรรมประยุกต์ น้ำเต้าปุง เกิดแต่เต้า หมายเลข 5 จัดแสดงที่หอศิลป์บรมราชกุมารี
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนาม
จันทร์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2567

ภาพ 3

ประติมากรรมประยุกต์ น้ำเต้าปุง เกิดแต่เต้า หมายเลข 1 จัดแสดงที่หอศิลป์บรมราชกุมารี
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนาม
จันทร์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2567

ผลจากการวิเคราะห์เรื่องราวที่มาจากนิทานคติชนทำให้เราทราบได้ถึงกรอบแนวคิดในอดีตของกลุ่มชนในอดีต โดยเฉพาะกลุ่มชนที่ใช้ภาษาในตระกูลไท-กะได แม้ว่าเรื่องราวรายละเอียดจะมีส่วนที่แตกต่างกันไปบ้างตามเรื่องเล่าที่ถูกเสริม ถูกแต่งเติมผสมผสานหรือแสดง ความเชื่อมโยงหลายเรื่องราวและหลายเหตุการณ์เข้าด้วยกัน ในบางทีคนอาจมีมุมมองในเรื่องราวเหล่านี้ อย่างมีเหตุผล แต่ก็ เป็นเหตุผลที่เกิดขึ้นมีส่วนประกอบขึ้นในมุมมองทางสังคมของอดีตอย่างแท้จริง และให้ทัศนะที่บางมุมมองของเรื่องราวเหล่านั้นขัดแย้งกันอยู่ในที่ บ้างตอบได้ เรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้า บ้างเป็นการแสดงทัศนะที่กล่าวถึงความเป็นจริงและเกินจินตนาการมากกว่าการรับรู้โดยปกติทั่วไป เรื่องเล่านิทานแบบต่าง ๆ นี้เอาไปผสมผสานกับอีกหลายเรื่องที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นการสร้างจินตนาการเพื่อการสอน การเรียนรู้ การเปรียบเทียบ การแสดงความเห็นเฉพาะกลุ่มหรือแม้แต่ทัศนะของผู้เล่าเอง เนื้อหาและสาระสำคัญของนิทานในยุคหลังจึงห่างไกลจากแก่นความคิดทางความสัมพันธ์ในเรื่องคติชน โดยอาจมีพัฒนาการจากการสร้างบ้านแปงเมือง มีอิทธิพลจากภายนอก และการพัฒนาสู่ความเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มเฉพาะตนขึ้นมา จากปัจจัยที่เรารับรู้ได้ว่ามีผลต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงในคติชนครั้งใหญ่อย่างมากจากพุทธศาสนา ผลที่สร้างให้เกิดการวิเคราะห์ให้เห็นได้ว่า อาจเกิดการผสมผสานกับคติทางศาสนาจนกลายเป็นเรื่องเล่านิทานคติชนใหม่ขึ้น อาจ ผสานอยู่เพียงเล็กน้อยอย่างกลมกลืน ในขณะที่อาจมองแยกส่วนออกจากกันอย่างเด็ดขาดก็ได้

การรับรู้เรื่องราวทางด้านนิทานคติชนน้ำเต้าปึงนั้น จึงแทบกลายเป็นแต่เพียงสำนวนที่เทียบได้กับเรื่องราวการกล่าวถึงต่อ ๆ กันในยุคหลังดังเช่น “คนเกิดจากกระบอกไม้ไผ่” ก็ มีนัยความหมายเช่นเดียวกัน

รูปแบบการสร้างสรรคและความหมาย

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับการสร้างสิ่งของเครื่องใช้พื้นบ้าน การใช้ผลน้ำเต้าเป็นภาชนะและงานหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ รวมทั้งการถือเอาเป็นการอธิบายการกำเนิดมนุษย์ สัญลักษณ์รูปทรงผลน้ำเต้าถูกนำมาใช้ประโยชน์ด้วยหลายกรรมวิธี เช่น การใช้ผลแห้งเป็นภาชนะบรรจุน้ำหรือเมล็ดพืช การเจาะการเคาะเป็นเครื่องดนตรี การเป่าให้เกิดเสียง การผ่าผ่านเป็นชิ้นภาชนะขนาดเล็ก การสานการถักห่อหุ้ม การใช้เขวนตากแห้งแสดงความหมาย และการประกอบพิธีกรรม เช่น การเขวนเพื่อแสดงความเป็นป่าหรือพื้นที่ต้นกำเนิด (ต่อมา ผสมผสานกับคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา) และกลายเป็นสัญลักษณ์มงคลที่เป็นภาพวาดไปในที่สุด ในพัฒนาการที่เป็นภาชนะนั้นอาจแสดงความเชื่อมโยงที่ต่อเนื่องยาวนานมากที่สุดใน การแทนความหมายถึงความเป็นครุฑมารดาหรือมดลูกของแม่ ตั้งแต่การทำเลียนแบบ

รูปทรงน้ำเต้าในศิลปะก่อนประวัติศาสตร์เพื่อเป็นภาชนะบรรจุสิ่งสำคัญต่าง ๆ ประกอบการฝังศพ
นัยความหมายนั้นยังสืบต่อมาเป็นทั้งภาชนะบรรจุร่าง บรรจุกระดูกและโกศดั่งที่ทราบกันดีมา
จนกระทั่งปัจจุบัน แม้รูปร่างรูปทรงของน้ำเต้าจะเปลี่ยนไปเป็นภาชนะรูปทรงต่าง ๆ และ
ต่อมาก็ใช้หม้อแทน ก็เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงหรือแม่อยู่เช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง
นัยของน้ำเต้าเป็นเป็นสัญลักษณ์แสดงเพศหญิงอย่างลึกซึ้งที่เข้าใจด้านรูปทรงได้เสมอ

จากความเปลี่ยนไปของรูปทรงน้ำเต้าเนื่องจากความไม่ซับซ้อนของรูปทรงและสามารถ
ให้รูปทรงภาชนะแบบอื่น ๆ แทนได้ หากไม่มีเรื่องราวนิทานคติชนในการอธิบายย่อมไม่สามารถ
แสดงความหมายและความเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับนิทานคติชนน้ำเต้าปุงได้ การสร้างสรรค์หรือ
แนวทางในการฟื้นความทรงจำ การให้ความสำคัญกับรูปทรงน้ำเต้านั้นเป็นการอธิบายความ
หนักแน่นและแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงต่อเนื่องถึงที่มาปัจจุบันอันเป็นรากหรือแก่นที่ยังคง
อยู่เป็นร่องรอยคติความเชื่อแสดงระดับความสำพันธ์ของมนุษย์จากภายในของตนเอง จาก
ตนเองกับแม่ และพี่น้อง ทั้งนี้รูปทรงน้ำเต้าที่สร้างสรรค์หรือตีความนำมาสร้างการออกแบบ
และรูปทรงเครื่องใช้ตลอดจนหม้อหรือภาชนะต่าง ๆ นั้น อาจเป็นรูปหรือเอาสายพันธุ์น้ำเต้า
ในรูปทรงที่มีความหลากหลาย หรือรวมเอารูปแบบของพืชพรรณประเภทเดียวกัน เช่น แดง
บวบ หรือพืชเถาที่มีรูปทรงคล้ายคลึงกันได้

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมประยุกต์

รูปทรงน้ำเต้าและนิทานคติชนน้ำเต้าปุงให้แนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมขนาด
เล็กมานาน ให้การสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ รูปทรงภาชนะและการตกแต่งจากรูปลักษณ์ของ
ลักษณะน้ำเต้ามานาน แต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมประยุกต์ในสถานะ
ที่เป็นศิลปกรรมที่สื่อถึงเรื่องราวที่มาจากคติความเชื่อน้ำเต้าปุง จากข้อสันนิษฐานความเก่าแก่
ของนิทานคติชนน้ำเต้าปุงมากกว่า 1,000 ปี ไม่พบประติมากรรมขนาดใหญ่ที่แสดงหรือสะท้อน
คติความเชื่อเรื่องนิทานคติชนอย่างชัดเจน พร้อมทั้งกับความทรงจำหรือความเชื่อเรื่องนิทาน
คติชนน้ำเต้าปุงที่เลือนลางไปจากวัฒนธรรมไทยมาก แล้วเมื่อเรายอมรับว่าชุมชนในภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนมีบรรพชนร่วมกัน เรื่องราวที่เคยเชื่อกันในรูปแบบนิทานเรื่องเล่า
ก็ย่อมมีการกระจายออกไปและสืบทอดไปมากจากอิทธิพลความเชื่อทางพุทธศาสนาที่แสดง
ความสำคัญและมีพลังมากกว่า แต่คติความเชื่อในนิทานคติชนน้ำเต้าปุงนั้นนอกจากอธิบาย
ที่มาการกำเนิดของมนุษย์ การเกิดโลก ความเชื่อในผีฟ้า ผีบรรพชน ยังสั่งสอนด้านศีลธรรม
และสะท้อนอารมณ์ความรักต่อแม่และบุตร ความรู้สึกรักปกป้องและปลอดภัย ความยิ่งใหญ่ของ
สภาวะมารดา เป็นแรงบันดาลใจและเป้าหมายทั้งหมดที่ผู้วิจัยมีความต้องการนำมาสู่การ

สร้างสรรค์ประติมากรรมประยุคต์ให้เชื่อมโยงกับบริบทสิ่งของเครื่องใช้พื้นบ้านนั้นคือ เครื่องจักสานที่มีทั้งความเกี่ยวข้องกับลักษณะรูปทรงและหน้าที่ใช้สอยในการบรรจุสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกับมนุษย์ จากที่มาของรูปทรงและแนวความคิดดังกล่าวทั้งหมด จึงตีความการคลี่คลายรูปทรงน้ำเต้าที่เป็นทั้งลักษณะของการคลี่ออก การผ่า การแตก การบิดโดยทั้งลักษณะที่อาจเกิดขึ้นได้ การกระทำให้เกิดการประกอบเป็นรูปทรงใหม่ในการรักษาเค้าโครงที่มาของรูปทรงน้ำเต้าปungไว้ ทั้งนี้โดยกำหนดให้เป็นไปอย่างการนำเสนอและการมีส่วนร่วมในการแสดงออกของผลงานนั้นคือ ประติมากรรมประยุคต์ที่มีหน้าที่เฉพาะให้ผู้ชมสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ภายในหรือเห็นความหมายของพื้นที่อันอยู่ภายในและสามารถเข้าไปประกอบร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน จำลองสภาวะของการเกิดจากท้องแม่อีกครั้งหนึ่ง

ภาพ 4

ประติมากรรมประยุคต์ น้ำเต้าปung เกิดแต่เต้า หมายเลข 3 จัดแสดงที่หอศิลป์ระบมราชกุมารี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2567

ภาพ 5

ประติมากรรมประยุกต์ น้ำเต้าปุง เกิดแต่เต้า หมายเลข 4 จัดแสดงที่หอศิลปะบรมราชกุมารี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2567

การอภิปรายผล

ผลจากการออกแบบและการสร้างสรรค์ประติมากรรมประยุกต์ โดยลดทอนเหลือเพียงรูปสัญลักษณ์น้ำเต้าปุงนั้น มีความจำเป็นที่ต้องการอาศัยการนำเสนอ การจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการศิลปะ ผู้เข้ามามีส่วนร่วมโดยทั่วไปที่มีประสบการณ์ในการชมนิทรรศการศิลปะนั้น มักเข้าใจว่า การชมนิทรรศการทัศนศิลป์จะต้องดูด้วยสายตาอย่างเดียวเท่านั้นมีอาจสัมผัสได้แต่โครงการวิจัยสร้างสรรค์ประติมากรรมประยุกต์นี้เน้นการมีส่วนร่วมกับผู้ชมที่จะสามารถใช้สัมผัสทั้งหมดรับรู้ โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมกับพื้นที่ภายในของปริมาตรประติมากรรมนั้น ด้วยเหตุที่ประติมากรรมประยุกต์ออกแบบมีขนาดที่ใหญ่เพื่อสัมพันธ์และรองรับขนาดของมนุษย์ จึงเป็นเหตุผลที่แสดงให้เห็นภายนอกได้เชื่อมโยงกับเรื่องราวของความเป็นแม่ ในขนาดที่ผู้ใช้พื้นที่ภายในประติมากรรมย่อมรู้สึกมีประสบการณ์การเห็นออกสู่สภาพแวดล้อมภายนอก

ในพื้นที่อันจำกัด สถานการณ์การเปลี่ยนผ่านจากภายนอกสู่ภายใน และภายในออกสู่ภายนอกนั้น เป็นทั้งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากตัวผู้ชมเองและเกิดจากประสบการณ์การเห็นในเหตุการณ์ หรือสถานการณ์การจัดแสดงในเวลาเดียวกัน ความเข้าใจในอารมณ์เรื่องราวของความเป็นแม่ จึงรับรู้ได้ไม่ยาก ในขณะที่รูปทรงน้ำเต้าแตกต่างหลากหลายกันอาจเป็นข้อสงสัยทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้เรื่องราวความเชื่อจากตำนานนิทานคติชนน้ำเต้าปุงนั้นจากหายและลืมนั่นไปเสียหมดแล้ว เป็นที่แน่ชัดจากการตอบรับว่าไม่ยึดถือความเชื่อจากนิทานเหล่านี้และไม่ยอมรับ อย่างเป็นทางการว่าได้จริง อันเนื่องด้วยนิทานคติชนมีการอธิบายความคิดคล้ายกับศาสนาในบางประการจึงย่อมมีที่คนะที่ต่าง ๆ กันตามหลักความเชื่อ หากแต่เรื่องราวที่เป็นหัวใจสำคัญในการพยายามสื่อสารให้ผู้ชมตระหนักหรือรับรู้ถึงสภาวะของการเกิดจากกรรมมารดาอีกครั้ง ความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยในบางช่วงเวลาเป็นที่ยอมรับความรู้สึกเหล่านี้ตรงกัน

สรุป

สรุปผลโครงการวิจัยจากเรื่องนิทานคติชนน้ำเต้าปุงด้วยการถ่ายทอดสู่การออกแบบ ประติมากรรมประยุกต์เองและการนำออกสู่การจัดแสดงในสถานศิลปะประยุกต์ที่มีหน้าที่เฉพาะ ตามความมุ่งหมายขั้นต้นที่ต้องการสร้างการวิจัยเชิงประยุกต์ที่ควบคู่กับการสร้างสรรค์ศิลปกรรม ได้ จึงเกิดเป็นการวิจัยด้านศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะขึ้น ผลสรุปที่เป็นข้อค้นพบคือการสร้างความสนใจในเรื่องราวนิทานคติชนขึ้นมาอีก เกิดข้อสังเกตในการศึกษาร่องรอยจากหลักฐานทางศิลปกรรมและเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการศึกษาและวิเคราะห์เรื่องราวนิทานคติชนอื่น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น การย้อนกลับไปศึกษานิทานคติชนทำให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดของบรรพชนก่อนหน้า ระบบความคิด และประเพณี ซึ่งมีส่วนที่ตกทอดมาสู่ปัจจุบันอย่างน่าสนใจ โดยรูปแบบที่สื่อความหมายและสัญลักษณ์ที่นำมาตีความใหม่ในรูปของน้ำเต้าปุงยังผ่านลักษณะการออกแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้วิจัยเองทั้งยังคำนึงถึงความร่วมมือร่วมในการแสดงออกและการสร้างสรรค์บรรยากาศจากการแสดงออกร่วมกันในสถานะของประติมากรรมประยุกต์ ในอีกประการหนึ่งการส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรคผลงานประยุกต์ศิลป์ที่มีหน้าที่เฉพาะเช่นนี้ในปัจจุบันยังเป็นเรื่องใหม่ที่ยังเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่มีตัวอย่างชัดเจนมากนัก ในโครงการวิจัยนี้ย่อมเป็นกรณีศึกษาสู่การนำไปพัฒนาการสร้างสรรคและการออกแบบผลงานประยุกต์ศิลป์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2548). *กำเนิดชนชาติไทยและหลักฐานการอยู่อาศัยของกลุ่มชนในประเทศไทย. รุ่งศิลป์การพิมพ์.*
- ฉัตรชัย อรรถปักษ์. (2548). *องค์ประกอบศิลปะ. พิมพ์ดี.*
- ชลูด นิ่มเสมอ. (2531). *องค์ประกอบของศิลปะ. ไทยวัฒนาพานิช.*
- เรไร สืบสุข, สุขสามาน ยอดแก้ว, และ รัชฎาพรณ เศรษฐวัฒน์. (2523). *วรรณกรรมพื้นบ้าน ไทยทรงดำ อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (รายงานวิจัย). วิทยาลัยครูเพชรบุรี.*
- ศุณย์มานุษยวิทยาสิรินคร. (2542). *สังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย. เรือนแก้วการพิมพ์.*
- สมบูรณ์ หอมสุวรรณ. (2549). *ไทยพวนสุพรรณบุรี พงศาวดารล้านช้าง (ขุนบรม) ธรรมเนียม การปกครองเมืองพวน-เชียงขวาง อักษรไทยน้อย-ไทยปัจจุบัน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2559). *วัฒนธรรมร่วม อุษาคเนย์ในอาเซียน. นาดาเอก.*
- อารี ถาวรเศรษฐ์. (2546). *คติชนวิทยา. พัฒนาศึกษา.*